

*Монахиня Валентина (**ДРУМЕВА**)*

ВЕЧЕРНА ПЕСЕН

Пожарите на залеза бледнеят,
а струните на лек ветрец
най-тихата вечерна песен пеят.
Приглася им ранил щурец.

Омаята на тези багри топли,
звънът над стихналата шир
приспиват моите сърдечни вопли
и ми даряват своя мир.

Тогава дверите на Небесата
открехва Ангелът ефирнотих.
Тогава идва сам в душата
вечерният молитвен стих.

\- - -

Склоних глава, със сведени очи
и стори ми се, че докоснах рая.
В душата утешена до сега звучи
мелодия, разкриваща безкрая.
Как исках, молех времето да спре
и с Теб, Христе, в житейското море,
да бъде тих и лъчезарен моя ден,
да бъде вечност този миг свещен.

ЗАРЯ НЕВЕЧЕРНА

За дълго останах далече, Христе,
от Твоята благост.
Житейската буря, Ти виждаш, мете
в мен сетната радост.

Духът ми ридае и търси Те с плач –
залутана птица,
догдето проблесне пак утринен здрач,
надежда искрица.

Виж в погледа жален тъга се чете
и мъка безмерна!
Ела, потърси ме, Иисусе Христе,
заря невечерна.

ГРЕША ЛИ?

Открий ми, Господи, греша ли,
вината в другия щом търся пак?
Сърцето ми с еднаква болка жали
и за приятел, и за враг.

Света аз искам да обгърна
с чист поглед топъл, откровен.
И всеки срещнат да прегърна,
да сея радост, слънчев ден.

Ще разбере ли, Боже, всеки
сърдечната ми прямота?
Залутани по земните пътеки,
различни хората са по света.

Защо горчиво се терзая,
когато не откликва моят жест?
Вместо любов в живота, зная,
по-често шества интерес.

Открий ми, Господи, греша ли?
Тъга покрива моя праг.
Сърцето ми с еднаква болка жали
и за приятел, и за враг.

СТИХОВЕТЕ СА ПРЕПЕЧАТАНИ ОТ АВТОРСКАТА СТИХОСБИРКА „ИЗПОВЕДИ“

Издава свещ. Лъчезар Лазаров, отговорни редактори Снежана Костадинова, Боян Балкански. С. Искрец
Тел. за връзка – **0885987833**. Моля, изпращайте материали на електронен адрес: **vestnik_iskrec@abv.bg.**
Ползвани сайтове: https://dveri.bg/, https://www.pravoslavie.bg/

ISSN 2738-7798

ИСКРИ

*Йскри в Йскрец словесното огниво.
И сее
във душата светлина.
Сеяч е то
на дефицитно
слово,
разнасящо
човешка
топлота.*
П. Пеев

СТРАНИЦИ ЗА ПРАВОСЛАВИЕ И КУЛТУРА. Брой 18, ЮНИ, 2021 г.

ПЕТЪР И ПАВЕЛ – ПЪРВОВЪРХОВНИТЕ АПОСТОЛИ

Апостоли първопрестолници и учители на вселената, молете Христа Бога да се спасят нашите души![1]

Без мъдростта и традициите на нашата Православна Църква ние сме слаби и безпомощни. Всеизпълващото присъствие на Светия Дух, Който вдъхновява апостолите и всички предани на Бога светии през хилядолетията, нареди на светите отци на Църквата да обединят в едно необединимото. Затова ние днес празнуваме в един ден, на един празник двама толкова различни светци, две толкова различни личности – апостолите Петър и Павел.

Това съвсем не е случайно! По този начин Църквата изтъква различието на човешките характери, и че то не е пречка в следването на Христа, и в човешкото спасение. Обединявайки в



едно този, който от начало е с Христа и Го следва неотлъчно и другия, който въобще не присъства в Евангелските събития, Църквата за пореден път потвърждава, че спасението е възможно за ВСИЧКИ! Когато и да осъзнаем Истината[2], и да последваме Спасителя – от детинство или пък в последния час, Бог ще ни приеме и удостои с даровете на първите. Независимо от нашето положение в обществото, от нашите знания, умения и образование, богати или бедни, славни или съвсем неизвестни… Именно Църквата – Корабът на нашето спасение е мястото, където всички ние, независимо от разноличието си, намираме един правилен път – пътят към Бога. Обединени сме от едно дело – делото на нашето спасение. Имаме една и съща опора – вярата в Бога. Освещаваме се с едно и също освещение – Божията благодат.

Оставайки по своему различни в света – ние сме загубени, защото светът не приема различието. Призовани и събрани в Църквата, където отсичаме недостойнствата си, макар и различни, сме едно. ***Продължава на стр. 2***

1. *Из тропар на светите ап. Петър и Павел*
2. *„Аз съм Пътят, Истината и Животът“ казва Христос.*

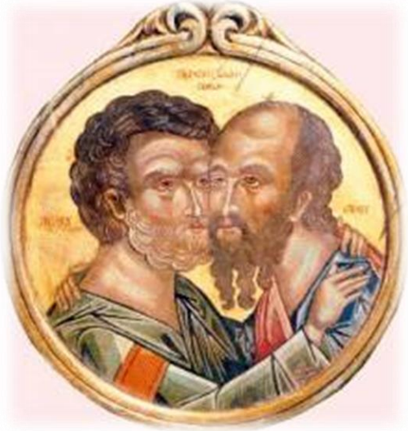
Св. апостол Петър е родом от Галилея, най-малката по достойнство, отдалечена от Йерусалим и пренебрегвана палестинска област (Езическа Галилея). Освен това той е рибар. Както днес, така и по онова време – незавидна и обикновена професия, свързана с недоспиване (тъй като риболовът се е провеждал предимно нощем), голямо физическо натоварване и несигурни доходи.

Галилейците са говорили на силен и подчертан акцент. Това става ясно от нощта, в която Христос е уловен и предаден на съд, когато разпознават Петър по говора му. Своето недостойнство осъзнава и самият Петър. Това е видно от думите му: *„Иди си от мене, Господи, понеже аз съм грешен човек“ (Лука 5:8.)*

Св. апостол Павел (или Савел, както се е казвал преди да стане апостол) е правоверен юдеин от царския Венеаминов род. Родом е от гр. Тарс, столица на областта Киликия. Известно е, че той притежава римско гражданство – рядко срещана привилегия, която му дава различни права. Това го причислява към тогавашния елит. Освен това той има завидно образование, принадлежи към фарисеите и се изявява като познавач и ревнител на йудейския закон. И най-важното: докато Петър, както казахме, следва Христа от призоваването си, то Савел през това време е гонител на Християните, защото те поставят Христовото Евангелие над Моисеевия Закон и още повече над „Преданието на Старците“[3], което той не само че ревниво пази, но счита за своя мисия насаждането на тези традиции и правила сред народа. Затова той е сред убийците на св. първомъченик и архидякон Стефан. Именно тук виждаме нещо интересно, което ни показва, че бъдещият апостол има чисто и непорочно сърце. Той не може да убива като своите братя! Само пази дрехите им. Ето нещо по което с Петър си приличат: откровеността, стремежът към справедливост и сърдечната чистота. Благодатната почва, върху която израстват плодовете на Христовото слово.

Савел отива в Дамаск, за да въздава правосъдие над неверните (новите християни). Една среща по този път ще промени завинаги живота му. Срещата с Христос.

Но да продължим с различията. Петър е привързан към семейството. Той води със себе си



и своята съпруга. Ние знаем това от Павловите думи: *Нима нямаме власт да водим със себе си сестра жена, както и другите апостоли и братята Господни и Кифа? (1 Коринтяни 9:5).* Казвайки това за Петър, той не го приема за себе си, защото самият той и като фарисей, и като апостол, обратно на Петър, спазва безбрачие. Това е мъдър урок за всички ни. Ето, че от тези думи ние и днес съзираме два пътя към Бога: първият – на увенчаната любов в семейството, и вторият – на избраното от ранна възраст безбрачие (монашество). От живота, делото и думите на двамата апостоли става ясно, че достойнството и на двата пътя е еднакво, стига те да се следват с отговорност и преданост към Бога и ближния.

Петър проповядва на йудеите (наречени в текста „обрязаните“), а Павел на езичниците. Своеобразно оправдание пред всички са думите му*: „… мене е поверено да благовестя на необрязаните, както Петру – на обрязаните“ (Гал. 2:7).* Нима в тези мъдри думи ние не съзираме отново дадената от Бога възможност, да се допълваме в различието си, да го приемаме и в никой случай то да не предизвиква раздори и разпри. Това е начин да пренебрегваме егоцентризма и себелюбието си, както и, усъвършенствайки се, да израстваме в добро и осъзнато съжителство, според божиите повели и Неговата свята воля.

Петър изкарва прехраната си с труд, практикувайки различни занаяти (рибарство, строителство). Павел пътува до Рим, за да проповядва, на държавни разноски като римски гражданин.

Петър оставя само две послания, а Павел цели четиринайсет.

Петър на гръцки означава камък. Кифа също означава камък, но на йудейски. Той е наречен така от Христос, заради спонтанния, чистосърдечен и категоричен отговор-изповед *„Ти си Христос, Синът на Живия Бог!“ (Матей. 16:16).* Изречени приживе, когато апостолът разговаряше, общуваше, хранеше се на трапезата с Христос и слушаше Неговата проповед, тези думи правят апостол Петър единствен и неповторим. Заради това Христос му отвръща, че именно върху основата на тази искрена и твърда като камък вяра ще основе Църквата си, за да не може злото да я превземе никога.

Апостол Павел, бива призван по чудесен начин, чувайки гласа на възкръсналия вече Христос, когото приживе ненавиждаше.

В крайна сметка и двамата биват убити в Рим през 60-те години и умират мъченически за Христос, когото проповядваха пламенно през по-голямата част от живота си. †

3. Тълкование и допълнение на Моисеевия закон, чрез което книжниците и фарисеите изкривявали Свещеното Писание, и товарели народа с непосилни, безполезни и формални правила. Именно за тях Христос казва: *"Горко ви, книжници и фарисеи, лицемери!" (Мат. 6:26).*



Свещ. Л. ЛАЗАРОВ

ГРАНИЦА

От бр. 17

По тези земи именно тогава българите узаконяват не само политическата си власт. Те осъществяват културно-просветно дело невиждано до тогава и до днес никъде по света, като се сдобиват със самостоятелно легитимно царство, автокефална църква, короновани и признати от Византия царе, грамотно население и собствена писменост. По този начин от Преслав до Охрид те формират българо-славянска културна общност и средновековна източно-европейска християнска цивилизация! Днес на кирилица пишат народи, заемащи пространството от Тихия океан до Средна Европа: българи, руси, украинци, монголи, беларуси и сърби, жителите на Североизточен Сибир, както и гражданите на Македония (Северна Македония).

Делата на св. цар Борис-Михаил Покръстител, неговият син Симеон Велики, светите братя Методий и Кирил, както и техните ученици са прославени и увековечени трайно по тогавашните югозападни части на царството – Вардарско и Охрид. Това не е случайно. Традицията на българските владетели да строят там църкви и манастири датира още от времето на кан Тервел, за когото има сведения, че умира като монах под името Теоктист в построения от него манастир край Охрид[1]. Самият цар Борис I е изобразяван в много от тамошните църкви и манастири, някои от които изоставени и разрушени по времето на Сръбската власт. В манастира „Св. Богородица в гр. Кичево (Вардарска Македония), както и в манастира „Св. Наум“ на Охридското езеро той е изобразен и като ктитор. Освен тях, по време на неговото управление в Охрид са изградени църквите „Св. София“ и „Св. Пантелеймон“.

До първото хилядолетие сл. Хр. на запад България трайно и официално владее територии далеч зад Ниш, (по времето на Симеон Велики – и Белград) Струмишко, Охрид и почти винаги Скопие**. Във всички, водени с Византия, и не само, войни България защитавала държавната си независимост, а не някакви абстрактни идеали за световна империя.**

Под Византийска власт Българската патриаршия била понижена в Архиепископия, наречена „Българска архиепископия със столица Охрид“. Предстоятелите по закон трябвало да бъдат българи и да носят титлата „Архиепископ на Охрид и цяла България“. Феодалните владения на много аристократи останали под собствена власт, а голяма част от българските земи били обединени в административна единица, наречена „тема (област) България“, която обхващала главно земите на географската област Македония. Войските се набирали от българското население.

Още малко интересни факти около Византийското владичество, което в следващите години придобило неприемлив за обществото характер.

Първото българско въстание против Византия, ръководено от Петър Делян избухнало не другаде, а в гр. Белград (днешната столица на Сърбия). Именно там през 1040 г. внукът на цар Самуил бил провъзгласен за цар на българите. Въстанието било потушено. Твърде интересен и показателен е фактът, че 30 години по-късно второ въстание на българите избухва не другаде, а точно в гр. Скопие (дн. столица на Македония). То било потушено след две години.

С отслабването на Византия и постоянните нападения срещу нея, оказало се, че тя владее предимно българските земи, ограничени териториално в рамките на Мизия с Добруджа, Тракия и географската територия Македония. Докато последната – ядрото на българските въстания била на практика свободна, то в Тракия се водели множество сражения.

Цар Калоян бил този, който възстановява основните български владения чрез военни действия, но и чрез дипломация, описана в Златопечатника на Цар Калоян, който се пази в секретния архив на Ватикана.

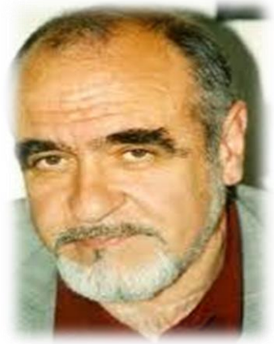
Малко по-късно през 1235 г. по времето на цар Иван Асен II е възстановена и Българската патриаршия, която добива огромен авторитет в целия Изток, като *„става единственият църковен институт на Православието, зад който стои солидна политическа сила“*[2]! По това време Византия и Русия са унищожени и Българската църква със своя културен обмен става пример за подражание от интелектуалците на Изтока.

Историята сочи, че макар и като отделни „царства“, българският народ в навечерието на падането под Османска власт заемал около три четвърти от територията на Балканския полуостров.

Не ще ни стигне нито времето, нито редовете на този материал да описваме мъчния живот на българите под Османско владичество. Те били напълно безправно население – миллет, рая, което било облагано с непосилни данъци (според някои историци – 80 различни вида). А чрез кръвния данък, отнемал в продължение на 500 години най-здравите мъжки деца, бил образуван така наречения еничарски корпус.

Продължава в бр. 19

1. Николов, Иван, КАЛЕНДАР НА БЪЛГАРСКАТА СВЯТОСТ, Костенец, 2000, 3
2. ДИМИТРОВ, Божидар, РАЗКАЗ ЗА ИСТОРИЯТА НА България, София, второ издание, 113.



Лозан ***ТАКЕВ***

ДЯДО ЙОЦО ГЛЕДА

А Дефилето
с красотата си остава…
То пак привлича нечии очи…
Швейцария ли?
Кой ви заблуждава!?
Тук хубостта от всякъде лъчи…

И Искър покрай него се извива…
Каква безкрайна вечна красота!
Защо обаче красотата си отива
и няма да се върне младостта!?

И пак отгоре
дядо Йоцо гледа…
Той вижда и с очите в пълен мрак
България
през Дефилето
си отива
по релсите
с последния си влак…

ПРИЗНАНИЕ ЗА ЛЮБОВ

Не, това не е мълчалива омраза.
В мен отдавна живее
непорасло дете…
Чу ли колко много
неща съм ти казал,
тъй както мълчах
цял живот покрай теб! †



Р. ***РУСЕВ***

ДОМ

Дом,
към него от баира
слиза калдъръм,
притулен сред липите,
схлупен стар и немощен,
като кучето самотно,
пред портата глава навело,
нещо търсещо в снега.

Стъклата по прозорците
ги няма,
без очи -
разкривени черчевета
висят на пантите,
дори я няма и вратата,
в правоъгълника тъмен
зее пустота.

Опадала мазилка,
от времето нагънат покрив,
над счупени греди,
тук-там плочи паднали
и грохнала снага.

Дом,
времето съсипало,
животът взел от него всичко,
стопаните ги няма,
олющена мазилка,
изживял последните си дни
и времето изслужено
към хората
живели някога във него
смирено среща своят хал.
†



Ал. ***ВУТИМСКИ***

ПОНЯКОГА

Помня върхове в слънчеви искри
и дълбоки, спокойни гори.
– Мойте спомени сини и тихи.
Помня в ранни, смълчани зори

ние тръгвахме в тъмните пътища
и със кошници леки в ръце,
през бездънните, стръмните
пътища
със измито в росата лице...

И когато огромното слънце
разпиляваше синята нощ,
ние пълнехме - зрънце по зрънце -
със малини червените кошници.

Тия върхове в слънчеви искри!
Тия знойни, спокойно гори!
Долу някъде синият Искър
и над нас - ведрината трепти.

Вечер, щом като едра сълза
на небето застиваше месецът,
ние тръгвахме бавно назад
във бездънната вечер унесени.

...И ний виждахме: малък пазар.
И звънят във ръцете ни левове...
И над старата,тъмна гора
ветровете във здрача повяваха...

...Помня върхове в слънчеви искри
и спокойни, и знойни гори...
Мойте спомени! Синият Искър!
И звездите във ранни зори. †



Ген. Георги ***ПЕТРОВ***

ДА ИЗТРИЕМ ПРАХА НА ЗАБРАВАТА

Исторически очерк

Трети март – велика дата в българската история! Но, за да се стигна до подписването на Санстефанския мирен договор на този ден, е извървян дълъг път на смела и самоотвержена борба, част от която са и боевете на Зайчарската чета. Какво се знае за нея?

През пролетта на 1867 г. в Сърбия Любен Каравелов създава БРК. Той се състои от 12 души, някои от които са с богат революционен опит, други – млади патриоти като Найден Пешов Попанинов и Еремия Българов. Целта на революционния комитет е да подготви въстание по българските земи. На 1 юни 1867 г. Л. Каравелов издава специална „Прокламация" към българския народ, която завършва с лозунга „Свобода или смърт". В нея българите се призовават да въстанат срещу турския поробител. Започва подготовка за създаване и организиране на чета, която да нахлуе в България.

Както се знае, създател на четническата тактика за освобождението на България е Георги С. Раковски. Най-значимата инициатива на революционната емиграция след четите, създавани в Румъния, е Зайчарската чета. В нея се събират българи емигранти, пребиваващи в Сърбия, легионери от легията на Раковски, доброволци от местното население, жители от пограничните райони. Само в Белград се записват 370 българи, а **в края на юни 1867 г. те вече са около 600 души.** Това число е близо 5 пъти повече от четническия състав на Хаджи Димитър и Стефан Караджа. И до днес обаче погрешно българската история отбелязва, че Хаджи Димитър и Ст. Караджа са водили най-големите български чети.

Въоръжени, доброволците изграждат лагер в село Вотина, близо до Зайчар. Затова и четата в историята на революционното движение е известна с името „Зайчарска". Главните ѝ ръководители са от състава на Каравеловия „Български комитет". Предводители са Иван Кулин, стар войвода, и военно образованите и добре подготвени Еремия Петров Българов и Найден Пешов Попанинов.

Четниците са вярвали в добронамереността на сръбските власти и се събират край сръбско-турската граница. На 20.07.1867 г. пресичат границата и навлизат в българска територия. Отправят се към Раковския манастир. Целта им е да достигнат Стара планина, където да се съединят с малките чети на Панайот Хитов, в една от които е знаменосец Левски. Но белградските власти постъпват коварно и уведомяват турската власт за навлизането на Зайчарската чета от запад на изток към българската земя. Турците струпват свои редовни войски в района на Раковица и Връшка чука. Тук се разполагат пехота, конница, артилерия, всичко около 2000 души, като в това число не влизат башибозуци, въоръжени местни турци, татари и черкези. Пет дена четниците водят тежки битки с противника, превъзхождащ го по численост и въоръжение. На 27 и 28.07.1867 г. поради турското контранастъпление четниците са принудени да отстъпят назад към сръбската граница. Ситуацията се усложнява, защото поведението на сръбските погранични части е предателско, те продължават да обстрелват четниците в гръб с викове: „Предайте се, брачо!" Четата е разбита, четниците се разпръскват, една част от тях са заловени и предадени на сръбските власти. Те ги изправят пред съд, гаврят се с тях самите, а, което е още по-жестоко, и със знамето на Легията, наричайки го „парцал".

За съжаление днес Зайчарската чета е забравена. В учебниците по история почти не се споменава за нея. Само паметникът на Еремия Българов в град Лом и улицата, носеща неговото име напомнят за славното ни минало.

Кой е Еремия Българов! За него се знае, че е роден в село Медковец, Монтанско през 1837 г. Истинското му име е Еремия Монов Петров. Приема нова фамилия от любов към България. Учи в Лом, в класното училище на Кръстьо Пишурка, после постъпва в Одеската духовна семинария, но не я завършва. Установява се в Белград, учи в класическата гимназия и след завършването ѝ се записва в сръбско военно училище. Участва в Първата българска легия на Г. Раковски и през юни 1862г. се сражава в Белградската крепост. След разпускането на Легията, в продължение на пет години е подофицер в сръбската армия. Поддържа постоянна връзка с българската емиграция, най-вече със старите български войводи Панайот Хитов, Цеко Петков, /известен като дядо Цеко/, Ильо Марков и своя вуйчо Иван Кулин, живеещ в Зайчар. Той също е роден в село Медковец и заедно с Раковски е един от създателите на Първата българска легия. Еремия е военен командир на най-многочислената в историята на българското национално-освободително движение Зайчарската чета. След разгрома ѝ Българов е арестуван и съден. Излежава четиримесечна присъда, след което се прехвърля в Румъния. Присъединява се към четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа и е включен в нейния щаб.

Според някои източници загива в сражение при Вишовград, а според други – на Бузлуджа.

Винаги на 3-ти март полагаме цветя на паметниците, и скланяме глава в знак на признателност,

Продължава на стр.5



Проф. д-р Драгомир ***ЛАЛЧЕВ***
Институт за български език при БАН

ЗА „ИЗГУБЕНАТА“ И НАМЕРЕНАТА СЛАВА НА СЕЛИЩНОТО ИМЕ ГУБИСЛАВ, СВОГЕНСКО

На богатата и наситена с множество драматични събития селищна история на Свогенско и Искърския пролом са посветени редица съчинения на местни краеведи и родолюбиви историци, чиито имена и заглавия не е възможно да дадем в пълния обем на тази статия. Долината на река Искър от Курило до Мездра е заета от десетки села, по двата бряга на пролома, където личат руините на немалко антични и средновековни крепости, църкви, манастири и останки от римски пътища.

Село *Губислав* е разположено в горното течение на река Пробо́йница в източната част на Поно́р планина и северно от селата Заноге и Зимевица. С прехода на годините името на селото става все по-неясно и загадъчно и поражда различни народно-фолклорни опити за обясняване на произхода и значението му. Така се раждат легендарните и романтични истории, понякога твърде украсени и несъответстващи на реалните събития в далечното минало. Разбулването на загадката допълнително се усложнява и от липсата на исторически документи за оная далечна епоха. В народната памет живеят и прехождат от род в род старинните селищни названия, създадени от някогашните поколения, но не винаги и не всички имена разкриват своите тайни.

Според събраните от населението народни предания, посочени в ръкописни очерци на местни жители и публикувани от краеведи и историци, името на селото идва от времето на хан Крум. Тогава някакъв негов военачалник на име Слав уж се загубил из горите на река Пробойница и жителите на околността нарекли селото си по неговото име. Друга пък местна легенда свързва името на селото с битка, станала в местността *Балдуин* между двете села Губислав и Заноге, където български войски „загубили славата си” при сблъсък с латински кръстоносци. Следи от това се намират както на височините *Балду́ин, Гради́щето, Самотво́р*, така и в местността *Мършица*, където е намерен боен шлем по трасето на римския път около *О́сенора́вен* и *Се́лището*. Трети вариант на легендата свързва името с неравна битка между войските на цар Иван Шишман и турските завоеватели, където също била „загубена военна слава”. Носи се мълва за царски замъци, отбранявани по скалите на върха *Тодорини кукли,* от някаква царица, която загубила „бойната слава” в битка с нашественици и др. Всъщност местността *Ца́рица* носи името си не от жена, съпруга на цар, а от диалектното название на вид полско растение *ца́рица*, подробно описано в ботаническите справочници. На него ще се спрем заедно с името на село Ца́ричина, Костинбродско в друга статия, посветена на растителните видове в ботаниката и техните народни названия, употребявани за имена на местности и селища.

Несъмнено по тия места са минали латински кръстоносци и турци и за известно време са владели околните крепости и стари пътища. Но това не е достатъчен аргумент, за да се твърди, че името на село Губислав е пряко свързано със „загубване на слава”. Логично следва въпросът: щом може да се „губи слава”, може ли да „се губи и позор” като противоположно понятие? Екзотиката на романтичните хипотези се напластява през годините и постепенно размива реалната представа за истината. Тази смесица от историческа полуистина и недоказани твърдения, постепенно оформя митичния образ на фолклорното предание, улеснено от оскъдицата на писмени извори. Неяснотата се подсилва и от липсата на системни и цялостни археологически разкопки, които да потвърдят или отхвърлят една или друга хипотеза.

За старинността на името *Губи́слав* за сега съдим единствено по запазени документи от турски данъчни регистри, където то се споменава четири пъти: *Губислав* – средата на XV в. (Извори, том XIII с.385); *Gubislavofçe*, 1544 г. и 1570 г. с 8 домакинства и *Губислав*, 1606 г. (Извори за българската история, т. XX, с. 135, 230). Според последния документ, Губислав е споменато като самостоятелно войнишко село с унаследени бащини. Охранителната функция на селото се потвърждава от наличието на важен кръстопът от римски пътища, използвани и през периода на османското владичество. За тези пътища съобщава Георги Ранков в ръкописа си, посветен на историческото минало на село Губислав.

Освен село Губислав, в посочените по-горе данъчни регистри фигурира и по-късно възникналото село Зимевица. То е споменато в документи от 1544, 1576 и 1570 г. като *Zimaviça* (Зимавича), но със статут на джелепкешанско село, имащо задължението да отглежда и доставя овце за османската власт. Тези документални данни, обаче не ни дават ключа за пълното обясняване на произхода на името *Губи́слав*.

Намерените в селото руини от крепости, керамика, оръжие и римски монети от различни императорски епохи действително свидетелстват за активен поселищен живот тук още през римската епоха. Как се е наричало тогава главното антично селище, остава загадка. Освен него, съществуват и други антични и средновековни селища и крепости, разположени по трасетата на пътища, водещи през Губислав към селата Заноге, Брезе, Искрец, Свидня, Дружево, Осиково, Згориград и Враца.

Вероятно средновековното селище Губислав е запустяло в края на XIV или вначалото на XV век при османското нашествие. Причините за

ДА ИЗТРИЕМ ПРАХА НА ЗАБРАВАТА

защото нашата история се е градила от личности и забравата им би била пагубна за народа ни.

Еремия Българов е български революционер от епохата на Възраждането, за когото малко се знае. Но да припомним какво казва самият той: „Аз, син на отечеството си, Еремия Петров…” Достойно би било ние, потомците му, по неговия пример да можем да се назовем синове на отечеството.

В наши дни няма друг Вазов, който с прекрасните си стихове да изтрие праха на забравата и възкреси подвига на този храбър българин. Самите ние сме длъжни да възродим тази личност, като припомняме делата й, като полагаме цветя пред мълчаливата каменна фигура, която не говори, но напомня с присъствието си за един достоен и свят човек, геройски загинал за свободата на България. †

постепенното му обезлюдяване имат различна хронология и са свързани с трагични събития, за които данните са оскъдни. В народната памет се пазят откъслечни устни сведения за нападения на кръстоносци, за турско клане през 1754 г. и чумна епидемия. Тези фрагменти са отразени в ръкописните спомени на Паун Вучков и Георги Ранков, включени в сборника на Виолета Дичева „Бащина земя”, 2020 г. Засега обаче, няма намерени по-подробни летописни данни за онова далечно време. Липсват и запазени по скалите и зидовете епиграфски мемориални надписи. Оскъдните текстове, издълбани върху някои от оброчните кръстове не винаги са солидна основа за сериозни историографски изводи относно миналото. Догадките могат да се потвърдят или отхвърлят само чрез археологически разкопки на по-големите обекти. Единственото, което напомня за някакви събития, са руините на крепостите в *Самотво́р* и *Осенора́вен*, местността *Балду́ин* и намерените в околността стрели, част от меч, монети и шлем в долината *Мършица*, където планински лешояди може би са разнасяли плячката си из запустелите колиби.

Друга загадка представлява един пергаментен ръкопис - *Миней* (Месецослов) от XV век, в който е намерена кратка приписка, споменаваща село Зимевица. Къде, кога и от кого е създаден този писмен паметник, не може да се каже нищо повече. Кратката бележка в него обаче говори, че ръкописът е бил притежание на жител от с. Зимевица, но откъде е донесен в селото, остава загадка.

Според записките на Паун Вучков „Спомени от моя живот”, става въпрос не за един, а за два пергаментни ръкописа, „писани на за́ячка кожа” и съхранявани в зимевишката църква „Св. Теодор Тирон”, откъдето са задигнати през 1891 г. от непознат посетител в селото. Пред нас стои въпросът, какъв е бил броят на ръкописите и къде са съчинявани или преписвани от по-стар източник. В народната памет се пази смътен спомен за стари манастири и църкви на *Та́нкио рид*, при извора *Св. Сте́фан*, в *Гюле́ма,* около махалите *О́рничето, Самотво́р, Ма́чище* и манастира „Св.Архангел Михаил” , чиито руини са над *Ма́герски вир* при *Петре́нски дол*, недалеч от с. Дружево. Дали там е имало книжовно средище не може да се каже. Ако такова е съществувало, може да е било в близост до някое от средновековните селища в местностите *Осенора́вен, Ви́дин град* или *Самотво́р*, откъдето е възможно ръкописите да са пренесени във второто селище под *Балду́ин*, а по-късно занесени в храма „Св. Теодор Тирон” в Зимевица. Тази хипотеза е малко вероятна, поради липса на някакви спомени или запазени документални сведения за книжовни традиции в тези стари селища. Според друга наша хипотеза, възможно е пергаментните ръкописи да са дело на някогашни монаси от средновековния манастир „Света Богородица” при село Искрец, в който по-късно през Възраждането е открито килийно училище. Манастирът е бил водещ духовен и административен център на областта и е поддържал връзки с околните селища още през Средновековието. Тази традиция продължава и в следващите векове. От цитираните спомени на Паун Вучков в книгата „Бащина земя” на В. Дичева, става известно, че зимевишкият свещеник Веселин Георгиев, родом от с. Искрец, е служил в църквата на Зимевица до 1890 г. До това време там са се намирали двата ръкописа „на заячка кожа”, които на следващата година, след смъртта му, изчезват. По-късно, през 1897 г., игуменът на Искрецкия манастир Харитон Калчев е показвал на децата в килийното училище друга, по-късна книга (вероятно старопечатна) със славянски букви и думи, чиито „*корици беха окъсани, та не можеше да се види и разбере кога и кой я е написал”.* В нейната приписка, се споменавало времето, през което са били правени църквите в околните села, както и тази в Зимевица, че е строена през 1086 г. Това обаче не хвърля светлина върху съдбата на двата „заячки пергамента”, чиито следи се губят безвъзвратно. Трета хипотеза за произхода на паметниците насочва вниманието към средновековните манастири на Врачанска епархия, откъдето е възможно пергаментните ръкописи да са донесени от духовници, минали по старите пътища през Дружево - Зимевица - Брезе - Искрец към Илиянския манастир край София. За съжаление в днешно време много от писмените паметници върху камък, хартия или кожа стават жертва на светотатство и евтина плячка на иманярски интереси. Поради това те не успяват да достигат до учените палеослависти и текстолози за научно изследване и точно датиране. Всеки старинен ръкопис и всяка църковна и манастирска вещ са носители на национална историческа памет. А известно е, че народ, който не пази и не познава своето историческо минало, той няма бъдеще. Затова пред съвестта на всеки един от нас стои дългът към Отечеството да не продаваме историческата памет за евтини облаги в краткото време на земния си живот.

Продължава в бр. 19